

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-63-8/21-
Podgorica, 27. januar 2021. godine

INFORMACIJA
O UČEŠĆU PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
JOVANA JOLA VUČUROVIĆA NA DOGAĐAJU
„DIŽEMO GLAS ZA ONE KOJE TO NE MOGU –
PRAVDA ZA ŽRTVE SEKSUALNOG NASILJA”,
održanom u SOGI centru u Podgorici 26. januara 2021. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović učestvovao je na događaju „Dižemo glas za one koje to ne mogu – pravda za žrtve seksualnog nasilja”, koji su organizovali NVO „LGBT Forum Progres“ i NVO „LGBTIQ socijalni centar“, održanom u SOGI centru u Podgorici 26. januara 2021. godine.

Novinarka Portala Analitika i pisac Ivona Drobnjak je predstavila priče žrtava nasilja i njihova iskustva koja je prikupila putem profila na Instagram mreži. Informisala je o inicijativi koju je pokrenula na društvenim mrežama, postavljajući tri pitanja ženama koje je prate uz molbu da privatnom porukom podijele njihova iskustva u vezi sa silovanjem, seksualnim zlostavljanjem i nasiljem nad ženama. Takođe, učesnicima događaja je pročitala nekoliko desetina od više od 200 poruka koje je primila za nešto više od jednog dana, a koje svjedoče o sistemskom problemu seksualnog nasilja i izostanku prijavljivanja ovih slučajeva nadležnim institucijama. Saopštila je i da su je žrtve seksualnog nasilja informisale o psihičkim poslasticama koje su imale. Smatra problematičnim što 50% djevojaka i žena koje su joj se obratile nijesu nikada i nikom saopštile šta su preživjele, dok su se pojedine povjerile roditeljima ili bliskom članu porodice, a u većini slučajeva nijesu dobile njihovo povjerenje, niti pomoć u konkretnim situacijama. Informisala je da je prije nekoliko dana objavila tekst o zlostavljanju maloljetnika i da je u njegovoj pripremi dobila podatke iz Osnovnog suda u Podgorici da je u tom sudu u 2020. godini formirano samo pet predmeta zbog krivičnog djela nedozvoljene polne radnje. Donijete su tri osuđujuće presude. U dva predmeta, dva okrivljena lica oglašena su krivim i izrečena im je kazna zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci i godinu i dva mjeseca, dok je u jednom predmetu okrivljenom izrečena kazna zatvora u trajanju od šest mjeseci koja će se izvršiti u prostorijama za stanovanje. Ovim presudama su izrečene i dvije mjere bezbjednosti - zabrana približavanja.

U diskusiji su govorili predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović, predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost mr Božena Jelušić i predsjednica Upravnog odbora NVO „LGBT Forum Progres“ Bojana Jokić.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović je ocijenio da problem o kojem je bilo riječi i podatak da se veliki broj žena koje su govorile o sopstvenim iskustvima seksualnog nasilja javio novinarki u kratkom periodu predstavlja društvenu katastrofu. Saopštio je da se Odbor za ljudska prava i slobode kontinuirano i dugo bavi promocijom, unapređenjem prava i zaštitom žena i djece. Međutim, kada se postavi pitanje da li se nešto promijenilo u praksi, može se zaključiti da nije. Naveo je da je Odbor u oktobru 2018. godine prilikom razmatranja Zaključnih zapažanja Komiteta UN za prava djeteta o Kombinovanom Drugom i Trećem periodičnom

izvještaju o primjeni Konvencije UN o pravima djeteta ocijenio da u skladu sa Preporukom Komiteta nadležne institucije treba da ulože dodatne aktivnosti na implementaciji prioriternih preporuka, među kojima je preporuka da država uspostavi mehanizme i procedure za zaštitu prava djece žrtava.

Naglasio je da pitanje seksualnog zlostavljanja ne smije biti partijsko i političko pitanje, jer je riječ o problemima u čije rješavanje moraju da se uključe sve institucije, ali i cijela javnost. Pozdravljajući prethodne aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode u ovoj oblasti, ocijenio je da je u narednom periodu potrebno preduzeti konkretne sinhronizovane akcije kako bi se doprinijelo buđenju svijesti šire javnosti. Podsjetio je da se u Srbiji dogodio užasan primjer koji je čitav region podstakao na razmišljanje o seksualnom zlostavljanju i ukazao da je pitanje zlostavljanja žena i djece dugo bilo u zapećku društvene svijesti. Predsjednik Odbora smatra da je vrijeme da se probudimo, alarmiramo društvo i nadležne institucije kako bi se problemi u ovoj oblasti rješavali. Mišljenja je da je primarna uloga poslanika da zaštite građane i građanke ove države, prvenstveno djecu. Kako bi se unaprijedilo stanje u ovoj oblasti, zalaže se za strožije kazne za počinioce navedenih krivičnih djela. Zaključio je da je pored izmjena relevantnih zakona, važno ispratiti njihovu implementaciju što će Odbor za ljudska prava i slobode raditi i u predstojećem periodu.

Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost mr Božena Jelušić je saopštila da je nasilje sistemski problem koji traje, a pokreću ga oni koji imaju moć nad onima koji su subordinirani. Što je moćniji počinitelj seksualnog nasilja, to je do njega teže doći. Takođe, ukazala je da mlade ženske i muške osobe često budu žrtve osoba na pozicijama moći. Ključ problema leži u strahu, traumi i emocionalnom nasilju koje prati zlostavljanje i kod žrtava nasilja izaziva osjećaj da su one krive i da su same dale povod za to što im se dešava. Smatra da se ne smije postavljati pitanje zašto žrtve ranije nijesu obavijestile i prijavile nasilje nad njima. Jasno je da žrtva u tom momentu nema snagu ukoliko joj se ne pruži adekvatna podrška, kako od porodice, tako i od institucija sistema. Vrlo je teško dokazivo da je došlo do seksualnog nasilja. Smatra da u Crnoj Gori o ovom problemu prvenstveno treba da govore predstavnici političkih partija i osobe koje su na pozicijama moći. Rijetko su ovakva pitanja u agendi političkih partija, što je velika greška. Kod nas još uvijek postoji ekonomska, rodna i politička nejednakost u kojoj leže i razlozi za nasilje. Tranzicioni sistemi obiluju praksama koje su obilježene nasiljem. Ocijenila je da u društvu sazru okolnosti da se određeni problem delegira. Zaključila je da Predlog inicijative za izmjenu i dopunu Krivičnog zakonika Crne Gore predstavlja prvorazredni društveni interes i nada se da će povećanje kazni doprinijeti obeshrabrenju nasilnika, smanjenju slučajeva nasilja i doprinijeti vidljivosti ovog problema u našem društvu. Takođe, mišljenja je da brojne aktivnosti treba preduzeti na jačanju svijesti građana o ovom problemu, kao i na snaženju zdravstvenih, socijalnih i obrazovnih sistema.

Predsjednica Upravnog odbora NVO „LGBT Forum Progres“ Bojana Jokić je predstavila Predlog inicijative za izmjenu i dopunu Krivičnog zakonika Crne Gore koji su predstavnici NVO „LGBT Forum Progres“ i NVO „LGBTIQ socijalni centar“ uputili Odboru za ljudska prava i slobode, Odboru za rodnu ravnopravnost i Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu pozivajući sve poslanike i poslanice Skupštine Crne Gore da predlože i podrže hitno pokretanje postupka izmjena čl. 206, 207 i 208 Krivičnog zakonika Crne Gore koji se odnose na obljubu sa djetetom, obljubu zloupotrebom položaja i nedozvoljene polne radnje. Cilj predložene inicijative je da doprinese većem stepenu zaštite najranjivijih kategorija društva u koju spadaju i djeca. Osvrnula se i na uporednu analizu zakonodavstva, sa posebnim osvrtom na Španiju i Austriju, te poražavajuće zvanične informacije da su u Crnoj Gori u periodu od 2015. do 2020. godine, kada je u pitanju krivično djelo obljoba sa djetetom koje je propisano članom 206 Krivičnog zakonika

Crne Gore, pravosnažno osuđene 24 osobe, od čega je zatvorska kazna izrečena u samo 14 slučajeva od kojih je najveća izrečena kazna iznosila pet godina zatvora. Saopštila je da su im ovi podaci služili za predlaganje pooštavanja kazni i predlog za izmjene važećeg Krivičnog zakonika Crne Gore. U poređnom analizom utvrdili su da je Krivični zakonik Crne Gore po pitanju visine kazne za obljubu sa djecom negdje na sredini, pri čemu su najstrožije kazne u Španiji, a u Austriji je blaža kazna. U Crnoj Gori se gotovo uvijek primjenjuje najblaža kazna i uzimaju se u obzir olakšavajuće okolnosti kako bi se kazna umanjila. Predloženom inicijativom trenutno nijesu uvrstili predlog da se formira registar pedofila iako smatra da je našem društvu to neophodno, kao i program koji tretira seksualne devijacije, što bi trebalo definisati u predstojećem periodu.

Predsjednica Upravnog odbora NVO „LGBT Forum Progres“ Bojana Jokić je izrazila nadu da će poslanici Skupštine Crne Gore prihvatiti njihovu Inicijativu i predložiti izmjene Krivičnog zakonika Crne Gore, sa čime su se poslanik Vučurović i poslanica Jelušić načelno saglasili.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

Jovan Jole Vučurović